

Янютіна Юлія Олександрівна

Київський національний університет

технологій та дизайну (м. Київ)

Науковий керівник – доцент Сакун А.В.

ЕПОХА ГЛОБАЛІЗАЦІЇ ЯК ПРОЦЕС ТРАНСФОРМАЦІЇ СВІТОВИХ ЦІННОСТЕЙ: ЕКОНОМІКА, НАУКА, ОСВІТА

Якісно новим проявом сучасності стала глобалізація. Важливим фактором процесів глобалізації є розповсюдження сучасних інститутів по всьому світу, що визначається рядом вимірів. По-перше, національні держави концентрують адміністративну владу більш ефективно, чим традиційні політичні форми. По-друге, завдяки цьому навіть невеликі сучасні держави можуть мобілізувати значні соціальні та економічні ресурси. По-третє, ринково-капіталістичне виробництво, яке здійснюється в масовому порядку на промисловій технологічній основі, дозволяє істотно підвищити рівень матеріального добробуту широких мас населення. По-четверте, це сприяє їх інтеграції в рамках сучасної національної держави і виступає гарантом її військової могутності.

Отже глобалізація включає в себе : світову ринкову капіталістичну економіку, систему національних держав, світовий військовий порядок і міжнародний розподіл праці. Саме ці виміри утворюють процес глобалізації, який дозволяє говорити про визначений, єдиний для всього світу новий якісний стан, котрий і є сучасністю.

Глобалізацію можна визначити як світовий процес трансформації символів і символічних сфер, в ході якого фальсифікуються, верифікуються, і/або перевизначаються існуючі в кожному суспільстві цінності, норми, соціокультурні практики і категорії очевидності. Стосовно цінностей, то в якості їх об'єктів виступають мистецтво, наукові теорії, технологічні ідеї, культури, традиції, інститути, інші люди, сама оточуюча людей природа. Відповідні відносини з

об'єктами цінностей включають виробництво, репродукцію, повагу, управління, збереження, публічне визнання, особисте володіння. Особисті цінності можуть втілюватися в соціальних інститутах і соціальних відносинах. В загальному підході цінності можуть бути виражені «в словах, в символах, через які присутні в свідомості, вплетені в життя індивідів, у функціонування соціальних інститутів» [3, с. 127]. В тому числі освіти, влади, культури, тощо.

Не менш важливе значення має зміна вектору і типу глобалізації по мірі того, як почав стверджуватися і ставати все більш масовим і базовим новий вид праці – інтелектуально-творчої. Творча праця не відмінняє колективізм, навіть посилює його, але при цьому вона вимагає зовсім іншої, нової форми колективності, заснованої на принципі добровільної, внутрішньо вільної інтеграції розвитку творчих індивідів. Тут колективне вже не підкорює собі індивідуальне (як це відбувалося в епоху індустріалізму), а є його природним продовженням, розвитком, самореалізацією. Але «омасовлення» творчої праці вимагає повернення до принципу «індивідуації» і «де універсалізації», причому у все більш зростаючих масштабах. Те, що для праці індустріального типу було другорядним – духовна складова, для праці творчої набуває головного значення. Саме омасовлення творчої праці виявило більш глибинний пласт, що лежить в основі сучасності, пов'язаний уже не з соціально-економічною формою продукту, а з соціокультурним типом індивідуації особистості. І ця глибинна основа сучасності, на відміну від економічної, виявилась зовсім не універсальною. Різноманітність типів індивідуації визначило те саме розмаїття форм інновацій, котре не вкладається більше в рамки єдиного стереотипу. Тому в сучасну епоху вирішальною стає саме та складова процесу праці (діяльності), яка не підлягає універсалізації, котра органічна і неповторима – соціокультурна складова [1, с. 44].

З цього витікає два важливих висновки. Перший полягає в тому, що глобалізація в сучасну епоху не може мати характеру універсалізації якої-

небудь соціальної моделі, навіть найбільш успішної. Вона буде йти по шляху посилення і розвитку соціальної автентичності всіх учасників процесу – від конкретних індивідів до соціальних рухів і політичних об'єднань, включаючи держави і цілі регіони. З цієї точки зору ми можемо говорити про те, що буде зростати різноманітність форм і моделей розвитку. Але з другого боку саме на даному етапі глобалізації відкривається можливість реального вирівнювання світового соціального простору як простору громадянського суспільства.

Таким чином, трансформації економічного, політичного, культурного життя в контекстах глобальних вимірів демонструє новий світ життя людини як сучасність. Це світ творчості, це світ соціокультурного буття, яке перебуває в стані перманентного формування. В реальності соціального життя не просто співіснують, а в постійних суперечностях і конфліктах кожний соціальний феномен (економічний, політичний, культурний тощо) взаємодіють між собою і немовби «пронизують» один одного. Тим самим стає немислимим ізольоване існування, утворюючи цілий спектр можливих векторів соціально-історичного розвитку. Для виявлення продуктивних шляхів цього розвитку вже в контексті сучасності важливого значення набуває проблема свободи в осмисленні світу.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Глинчикова А. Г. Модернити и Россия / А.Г. Глинчикова // Вопросы философии. – 2007. – № 6. – С. 38-56.
2. Кармадонов О. А. Глобализация и символическая власть / О. А. Кармадонов // Вопросы философии. – 2005. – С. 47-56.
3. Нугаев Р. М. Схема развития научных теорий: ценностно измерение / Р. М. Нугаев // Вопросы философии. – 2002. – № 11. – С. 124-134.
4. Федотова В. Г. Социальные инновации как основа процесса модернизации общества / В. Г. Федотова // Вопросы философии. – 2010. – № 10. – С. 3-16.